

1 of 1 DOCUMENT

deVerdieping
Trouw
Trouw

6 mei 2011 vrijdag

Er werd te veel verwacht van het hoger onderwijs

BYLINE: **Edith Hooge** lector opvoeding en onderwijs aan de Hogeschool van Amsterdam

SECTION: Podium; Blz. 18

LENGTH: 620 woorden

Het hbo ligt onder vuur. Dat is niet vreemd gezien de nadruk die er bij die scholen ligt op zelfregulering. Extern toezicht is nodig.

Edith Hooge

lector opvoeding en onderwijs aan de Hogeschool van Amsterdam

Met de hbo-crisis naar aanleiding van het gesjoemel met diploma's bij Inholland laait de discussie op over de vraag in hoeverre de overheid kan vertrouwen op 'goed bestuur' en toezicht op de onderwijskwaliteit door de onderwijssector zelf.

In het onderwijs wordt sinds een jaar of tien zelfregulering gehanteerd ten aanzien van goed bestuur en toezicht. Zowel de overheid als de branche-organisaties in het onderwijs (hbo-, mbo-, vo- en po-raad) maken zich hier sterk voor.

Het idee is dat als de onderwijsinstellingen hun zaken wat betreft intern toezicht, bestuur, en kwaliteit goed op orde hebben, de rol van de Inspectie van het Onderwijs kan worden versoerd. Extern en intern toezicht worden zo gezien als twee communicerende vaten.

Maar er zijn fundamentele verschillen tussen intern en extern toezicht. Met de hbo-crisis is dat nu bewezen.

Extern toezicht heeft namelijk een specifieke focus, terwijl intern toezicht een breed karakter heeft. De focus van extern toezicht van de Inspectie van het Onderwijs is gericht op onderwijskwaliteit. Juist vanwege deze specifieke aandacht kan de inspectie diepgaande kennis en expertise ontwikkelen voor haar toezichtstaak en deze effectief uitoefenen. Bovendien richt het toezicht zich op een groot aantal instellingen, waardoor er onderlinge vergelijking mogelijk is.

Intern toezicht daarentegen is gericht op het bestuur en 'het reilen en zeilen' van één instelling. Het gaat daarmee meer generiek te werk, is gericht op de verschillende organisatieprocessen en -doelen. Daardoor is intern toezicht oppervlakkiger en juist afhankelijk van kennis en expertise van anderen. Veel interne toezichthouders leunen zwaar op de informatie, benchmarks en oordelen van het externe toezicht.

Er werd te veel verwacht van het hoger onderwijs Trouw 6 mei 2011 vrijdag

Een ander verschil is dat het externe toezicht buiten de instelling is geplaatst en toezicht houdt namens de overheid op basis van een wettelijk kader. Intern toezicht maakt juist onderdeel uit van de instelling en houdt bij maatschappelijke organisaties toezicht namens 'de samenleving' waardoor er verschillende belangen spelen die in gewicht wisselen en onderling kunnen conflicteren.

Dit maakt het te hanteren toezichtskader minder eenduidig: moet als kwaliteitscriterium de inhoudelijke kwaliteit van de diploma's worden gehanteerd? Of is het aantal afstudeerders gerelateerd aan het studietempo een goede maat? Hier strijdt het belang van het civiel effect van kwalitatief deugdelijke diploma's met dat van efficiënte besteding van publieke middelen.

De onafhankelijkheid en het kritisch vermogen van het externe toezicht zijn beter gegarandeerd dan dat van het interne toezicht. Een belangrijke oorzaak hiervoor is dat externe toezichthouders extern worden aangesteld, terwijl interne toezichthouders elkaar benoemen, waarbij niet alleen extern wordt gezocht, maar ook in de netwerken van de zittende bestuurders en interne toezichthouders. Tel daarbij op dat het intern toezicht gericht is op de continuïteit van de instelling en daar nauw bij betrokken is, en het beeld van een slager die zijn eigen vlees moet keuren doemt op.

Bovenstaande verschillen laten zien dat intern toezicht extern toezicht niet kan vervangen omdat het van een heel andere aard is en ook een andere functie heeft. De 'vreemde ogen die dwingen' van het externe toezicht zijn onontbeerlijk.

Het is daarom goed dat deze hbo-crisis aantoont dat de wal het schip keert. De verwachtingen van intern toezicht en zelfregulering zijn te hooggespannen geweest.

Het is het beeld van de slager die zijn eigen vlees keurt

LOAD-DATE: May 5, 2011

LANGUAGE: DUTCH; NEDERLANDS

PUBLICATION-TYPE: Krant

JOURNAL-CODE: Trouw